

edamer»

Cecilie Enger (58) sluttet i DN i fjor etter 26 år og er nå forfatter på fulltid med skrivestue i hagen. Enger bor i Vollen med mannen Torger Aarstad Aase og datteren Eirin (20) mens eldste-mann Ola (25) bor i Oslo.

FOTO: EVA GROVEN

forskere og Skeivt arkiv. Hun har også sett på hvordan medisinen har beskrevet kvinnelig seksualitet.

– For Bertha må det ha vært skremmende å oppdage at hun ble tiltrukket av en kvinne. Her snakker vi om religiøse kvinner uten utdannelse på Vestlandet på 1800-tallet. Likevel ser jeg at de levde sine uvanlige liv med en form for aksept og respekt fra samfunnet rundt.

Ikke uvanlig

– Begrepet lesbisk var fremmed på den tiden, men at kvinner bodde sammen var ikke uvanlig. Kvinner ble vanligvis forsørget av en mann. Om en jente ikke ble gift innen en viss alder, kunne løsningen være å bo sammen med en annen jente for å dele på utgiftene, sier formidler Bjørn André Widvey i Skeivt arkiv.

– Selv om Hanna og Bertha på folkemunne ble omtalt om mannedamer, tror jeg det handlet mer

▲ Skipsreder Hanna Brummenæs på kontoret. – Jeg tror ikke hun kjente på forventninger om mann og barn, sier Cecilie Enger.

FOTO: HAUGALAND MUSEET

om uttrykket deres, som ikke var særlig kvinnelig, enn at de hadde et forhold. Ingen vet om de faktisk var sammen. Det blir antagelser,

blant annet er de gravlagt sammen.

■ nab@budstikka.no

▲ Forfatter Ellen Vahr er utdannet coach og har gitt ut to bøker om temaet. I romandebuten «Gaven» skrev hun om sin tipp tippoldemor, den kloke konen Anne Brannfjell.

FOTO: JOAKIM S. ENGER

Mormorens eventyr blir trilogi

Thea reiste som 17-åring med skip for å jobbe for USAs rikeste familie. Ellen Vahr er ute med sin andre roman inspirert av bestemorens liv.

Litteratur

■ Nina Abrahamsen

Ellen Vahr (57) fra Vollen i Asker er ute med «Bakeriet i Brooklyn» om Thea som var tjenestepike for Amerikas rikeste familie under 1. verdenskrig.

– For meg ble fotoalbumene etter henne som en skattkiste, sier Vahr.

Den første romanen er lagt til sommerstedet Idle Hour. «Bakeriet i Brooklyn» er fra New York der Vanderbilt-familien hadde Manhattans største herskapskus.

– Hva har beveget deg mest i historien om bestemor?

– Det var at hun hadde mot til å reise alene 17 år gammel, for å redde bakeriet hjemme. Det var krig og det store skipet var mørklagt for å unngå torpedoangrep. Dette var det tøffeste. At hun kom til en voldsom rikdom må ha vært overveldende.

Mormoren måtte i tillegg forlate gutten hun elsket.

– Det høres ut som en klisjé, men i Amerika forelsket hun seg faktisk i Vanderbilds sjåfør, sier Vahr som ikke vil røpe fortsettelsen.

Enorm rikdom

Vanderbilts hadde kjøpt opp hver del av jernbanen og slo det sammen, slik at de kontrollerte hele Amerikas jernbanelnett.

– Vi kan ikke forestille oss rikdommen med landsteder som slott med marmor og gull, biler, båter og hester. Samtidig var de idealister og filantroper. De ga mye penger til sykehus,

bygde universiteter og hjalp fattige.

▲ Forfatter Ellen Vahr har gitt ut bok to inspirert av bestemor Theas opphold i Amerika under 1. verdenskrig.

FOTO: JOAKIM S. ENGER

bygde universiteter og hjalp fattige.

Vahr poengterer at dette var en tid i endring, hvor kvinnene kjempet for sine rettigheter. I Amerika stiftet Thea bekjentskap med sufretene, forkjemperne for kvinners stemmerett.

– Kampen for stemmerett fikk en skikkelig katapult under krigen, da mennene reiste og kvinnene tok over mange av jobbene. Thea ser at bakeriet er drømmen og får det til å gå. Men hun velger snart å gjøre krigsarbeid og reiser tilbake til Idle Hour.

Her har det vært silke, fløyel og champagne, men Vanderbilt pløyde opp flere tusen mål for å dyrke poteter og grønnsaker som han sendte til fronten. Det store slottet ble gjort om til rekonvalesenssykehus for amerikanske soldater.

– Se, her sitter hun utenfor i sykepleieruniform, sier Vahr og viser frem bilde av Thea Marie.

Ellen Vahr var 27 år da bestemoren døde og beskriver henne som varm og unik.

– Hun snakket ikke om fortiden, men den lå der som et mystisk eventyr. Hun snakket flytende engelsk og omga seg med vakre ting. Og hun fortsatte å bake disse fantastiske kakene.

■ nab@budstikka.no